

Nr 995

Av fru **Hamrin-Thorell m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 129, angående revidering av läroplan för grundskolan.*

(Lika lydande med motion nr 1259 i Andra kammaren)

Kungl. Maj:ts proposition nr 129 till innevarande års riksdag angående revidering av läroplan för grundskolan är utformad på grundval av ett betänkande från skolöverstyrelsen.

I förslaget angående översyn av läroplan för grundskolan säger skolöverstyrelsen följande:

Grundskolans ämnen för estetisk-praktisk och fysisk fostran fick vid tillkomsten av 1962 års läroplan en förhållandevis ogynnsam ställning, vilket för övrigt vid 1962 års riksdag föranledde bl. a. följande uppfordrande uttalande: "Utskottet förutsätter över huvud taget, att Kungl. Maj:t framdeles vid uppgörande av sina förslag till riksdagen beaktar önskvärheten av att den estetiska aktiviteten inom skolan så långt möjligt ges vidgat utrymme." (SäU 1962: 1 s. 166.)

SÖ föreslår nu en utökning av tiden för dessa ämnen för alla elever i grundskolan . . .

SÖ finner en sådan ökning nödvändig och den ändrade inriktningen av undervisningen synnerligen angelägen och värd alla ansträngningar.

Skolöverstyrelsen föreslår att hemkunskap, som är ett estetiskt-praktiskt ämne, skall förekomma i åk 6 med 1 vt, i åk 8 med 3 samt i åk 9 med 1½ vts undervisning. Departementschefen säger emellertid i propositionen följande:

Införandet av ämnet hemkunskap i årskurs 6 har mötts av blandade reaktioner. Flera remissinstanser har pekat på att vissa moment av det föreslagna ämnet redan täcks av undervisningen i samhällskunskap. Redan genom 1962 års grundskolereform fick ämnet hemkunskap en förbättrad ställning. Enligt min mening bör ämnet även nu få ökat utrymme på timplanen. Bl. a. ekonomiska och organisatoriska skäl talar emellertid för att denna förstärkning bör göras på högstadiet . . .

Som nyss nämnts innebär skolöverstyrelsens förslag en väsentlig förstärkning av de estetiskt-praktiska ämnenas ställning. Det är glädjande att läroplansöversynen har gett möjlighet att tillmötesgå önskemålet om ökat utrymme för dessa ämnen. Jag tillstyrker skolöverstyrelsens förslag om att teckning, slöjd och musik skall vara obligatoriska på högstadiet liksom den av skolöverstyrelsen föreslagna timtalsökningen för ämnena hemkunskap och gymnastik.

Vissa estetiskt-praktiska ämnen har givits en förstärkt ställning i jämförelse med nuvarande läroplan.

Sålunda har för ämnet teckning anslagits 11 veckotimmar, 6 på mellan- och 5 på högstadiet. För slöjdarterna — textil- och trä- och metallslöjd — föreslås 11 veckotimmar på låg- och mellanstadiet och 5 på högstadiet, tillsammans alltså 16 veckotimmar. För musiken anslås 9 veckotimmar på låg- och mellanstadiet och 3 på högstadiet, sammanlagt 12 veckotimmar. Hemkunskapen föreslås få endast $4\frac{1}{2}$ veckotimmar förlagda till högstadiet (se bil. 1.).

Ämnet hemkunskap föreslås således endast få en tredjedel av t. ex. den tid som anslås till musik och teckning och endast en fjärdedel av slöjdens undervisningstid.

Den timtalsökning för hemkunskapen som departementschefen talar om blir således endast $\frac{1}{2}$ vt. Enligt vår mening har hemkunskapen fortfarande en synnerligen ogynnsam ställning i grundskolan. I jämförelse med de övriga estetiskt-praktiska ämnena är hemkunskapen otvivelaktigt kraftigt underrepresenterad.

Dagens komplicerade samhälle ställer större krav på varje individs förmåga att sköta sin egen livsföring, bedöma sin konsumtion och anpassa den till ekonomin, engagera sig i sin miljö samt arbeta och leva tillsammans med andra i större eller mindre grupper.

Det är av största vikt att den utbildning som grundskolan ger *varje* blivande hembildare och konsument oavsett kön i frågor som rör:

kost- och näringsfrågor
bostaden, dess inredning, utrustning och vård
den enskildes och familjens ekonomi
rationella arbetsmetoder
samarbete och samlevnad i familj och samhälle,
blir tillfredsställande.

Det är enligt vår uppfattning ett väsentligt jämlikhetskrav, att varje medborgare får utbildning i dessa fundamentala frågor. Den som har bristande kunskaper om hur fullvärdig kost skall sammanställas — vilket är av avgörande betydelse för vitalitet och hälsa — har små förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt tillgodogöra sig en utbildning, utföra en normal arbetsprestation och utnyttja sin fritid ändamålsenligt. Den konsument, som har kunskaper om sina behov och förmåga att analysera dem, som kan bedöma högstandardsamhällets konsumtion och som är medveten om den påverkan han utsätts för i försäljningsbefrämjande syfte, har goda möjligheter att hushålla med sina ekonomiska resurser. Den som har otillräckliga kunskaper i dessa och andra frågor inom hem- och konsumentutbildningens område har ett betydligt sämre utgångsläge och sämre möj-

ligheter till en tillfredsställande livsföring än den kunnige. En förstärkning av hemkunskapen i grundskolan, som är det ämne som huvudsakligen behandlar dessa frågor, anser vi synnerligen berättigad. Vi vill därför föreslå att hemkunskapen utökas med 2 veckotimmars undervisning i årskurs 7.

I årskurs 7 — det första högstadieåret — ställs eleven inför en studie-situation, ofta i ny skolmiljö, som på flera sätt skiljer sig från det tidigare skolarbetet. Eleven skall bl. a. välja tillvalsämnen av olika karaktär. I propositionen föreslås också, att det i årskurs 7 skall introduceras en ny form av studier, s. k. fritt valt arbete. Det skall omfatta 2 veckotimmars undervisning under samtliga högstadieår. Det fritt valda arbetet kan säkerligen, om det utformas rätt, utgöra ett meningsfullt och stimulerande inslag i skolarbetet. Det ligger emellertid en fara i alltför många och genomgripande förändringar av skolarbetet under ett och samma år. Att slopa det fria tillvalet under årskurs 7 är inte lämpligt. Det fritt valda arbetet, som eleverna skall välja efter intresse och med kännedom bl. a. om de estetiskt-praktiska ämnenas innehåll, skulle däremot vinna på elevernas erfarenhet från ett högstadieårs undervisning. Valet av ämnesområde för det fritt valda arbetet blir säkerligen mer målinriktat och mindre slumpartat om det sker först i årskurs 9 i stället för som föreslagits i årskurs 7.

Med stöd av vad som här anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 129 måtte besluta

1. att ämnet hemkunskap tilldelas 2 veckotimmar i grundskolans årskurs 7, samt

2. att de 2 veckotimmar som i årskurs 7 anslagits till fritt valt arbete utgår.

Stockholm den 30 oktober 1968

Ruth Hamrin-Thorell (fp)

Gunvor Stenberg (h) Birger Lundström (fp) Gunnar Wallmark (h)

N. Yngve Nilsson (h) Nils-Eric Gustafsson (cp) Bo Skärman (fp)

Erik F. Petersson (fp) Anna-Lisa Nilsson (cp) Elvy Olsson (cp)

Ivan Svanström (cp) Gudmund Ernulf (fp) Lennart Blom (fp)

Bilaga 1

Hemkunskapen i grundskolan

nuläge	obligatorisk undervisning	
åk 6	1 vt	(om skolstyrelsen så beslutar)
åk 7	4 vt	
åk 8	—	
åk 9	—	

Hemkunskapen i grundskolan

SÖ:s förslag	obligatorisk undervisning	
åk 6	1 vt	
åk 7	—	
åk 8	3 vt	
åk 9	1½ vt	

De estetiskt-praktiska ämnena i grundskolan

Propositionens förslag	obligatorisk undervisning			
	Hemkunskap	Teckning	Musik	Slöjd
åk 1	—	—	1	—
åk 2	—	—	1	—
åk 3	—	—	2	2
åk 4	—	2	2	3
åk 5	—	2	2	3
åk 6	—	2	1	3
åk 7	—	2	2	2
åk 8	3	2	—	2
åk 9	1½	1	1	1
	<u>4½ + ½</u>	<u>11</u>	<u>12</u>	<u>16</u>